

LEEFBAARHEID EN TOERISME

INTEGRALE ANALYSE GEMEENTE VEERE

© Linda Raaphorst

© 2019. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur. Ondanks alle aan de samenstelling van deze publicatie bestede zorg kan noch de auteur noch de opdrachtgever aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

Colofon

©Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, december 2019

OPDRACHTGEVER Gemeente Veere

Contactpersonen: Hiels Oving
Simone Romijn

AUTEURS A. (Albertien) Perdok, MSc.
drs. T. (Tinco) Lycklama

Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd
Jansbuitensingel 30
6811 AE Arnhem
T 06-53383550
e-mail: lycklama@ruimteenvrijetijd.nl
www.ruimteenvrijetijd.nl

PROJECTPARTNERS Douwe Wielenga (BIND Advies)

FOTO'S Simone Romijn, Jan Muizelaar, Ben Biondina, Linda Raaphorst, Eddy Westveer, Felice Buonadonna, Fred Mewe Photographics, Rechtenvrij: Unsplash & Pexels, Beeldbank Laat Zeeland zien

VORMGEVING Valuefit Concepts & Consulting
Eva van Asselt

© Eddy Westveer

INHOUD

1 INLEIDING

1.1 Forse groei toerisme in Veere	09
1.2 Toerisme en leefbaarheid: een wederkerige relatie	09
1.3 Integrale analyse leefbaarheid en toerisme	10
1.4 Leeswijzer	10

2 TOERISTISCHE DRUK IN VEERE

2.1 Omvang toerisme	15
2.2 Toeristische druk	18
2.3 Ontwikkeling	20

3 IMPACTS VAN TOERISME IN VEERE

3.1 Inleiding	25
3.2 Beleefde impacts	25
3.3 Gemeten impacts verkeer: intensiteit, parkeren en laden/lossen	26
3.4 Impacts op het gebied van wonen	30

4 INTEGRALE ANALYSE DRUK EN DRAAGKRACHT

4.1 Inleiding	35
4.2 Conclusies	35
4.3 Dwarsverbanden druk en draagkracht	36

5 AANBEVELINGEN 'STUREN OP BALANS'

5.1 Draagvlak voor toerisme	52
5.2 Kennisontwikkeling	56
5.3 Inspelen op lange termijn: sturen op balans en kansen benutten	60

BRONNENOVERZICHT

Geraadpleegde bronnen	62
Bijlagen	63

1 INLEIDING

“Zo extreem als in de binnenstad van Amsterdam is het misschien niet, maar ook in Zeeland worden steeds meer de gevolgen zichtbaar van het stijgende aantal toeristen. Vakantiehuizen worden heel het jaar te huur aangeboden en badplaatsen als Domburg kennen amper nog rustige dagen (Bron: NOS, februari 2019)”

© Fred Mewe Photographics

1.1 FORSE GROEI TOERISME IN VEERE

Veere is een gemeente met aantrekkelijke stranden, natuurgebieden, authentieke kernen en een rijkdom aan toeristische voorzieningen. Deze kwaliteiten trekken grote aantallen bezoekers, zowel dagjesmensen als verblijfstoeristen. In 2018 vinden 5,3 miljoen overnachtingen plaats binnen de gemeente. De laatste vier jaren (2014 – 2018) is het verblijfstoerisme met in totaal ca. 20% gegroeid.

Deze groei blijft naar verwachting doorzetten. Afhankelijk van het gekozen scenario, zal het aantal overnachtingen tussen 2018 en 2030 groeien met een range tussen de 21% en 49%, ofwel een stijging van tussen de 1,1 miljoen en 2,5 miljoen overnachtingen, zie figuur 1.1 in bijlage 1. Forse groeicijfers dus!

1.2 TOERISME EN LEEFBAARHEID: EEN WEDERKERIGE RELATIE

Bezoekers dragen sterk bij aan de lokale economie in Veere. Hun aanwezigheid zorgt voor bestedingen, werkgelegenheid en een hoog voorzieningenniveau. Deze positieve effecten van toerisme zijn voor Veere ook zeer duidelijk zichtbaar. Van alle banen is 25% gerelateerd aan recreatie en toerisme. Hier zijn de indirecte banen (zoals van de detailhandel) niet meegerekend. Toerisme is hiermee veruit de grootste banenmotor in de gemeente. Tegelijkertijd heeft toerisme allerlei andere effecten op de leefbaarheid. Deze effecten komen steeds sterker aan de oppervlakte, onder andere door inwoners die van zich laten horen.

Voorbeelden van het nieuwe fenomeen 'overtourisme' staan menigeeen scherp op het netvlies. In Amsterdam is door toerisme sprake van verdringing van inwoners uit het centrum. De reden: oplopende (huis)prijzen en toenemende verhuur via onder andere Airbnb. In Giethoorn voelen inwoners zich vervreemd van hun eigen

omgeving omdat in de publieke ruimte meer toeristen lopen dan dorpsgenoten. Negatieve gevolgen van toerisme voor de leefbaarheid en leefomgeving kunnen er ook in Veere voor zorgen dat de aantrekkelijkheid afneemt voor zowel inwoners als toeristen. Het is voor de gemeente Veere dus van groot belang om negatieve effecten van toerisme te voorkomen of verzachten en zodoende draagvlak te houden voor toerisme. De kwaliteit van de leefomgeving is per slot van rekening de reden waarom toeristen Veere bezoeken.

De gemeente Veere kiest er nu voor om pro-actief te zijn en in haar beleid te willen sturen op gebalanceerde ontwikkeling. Veere moet een **'reason to visit'** hebben, maar zeker ook een **'reason to live'** blijven. Daarom heeft de gemeente in haar werkprogramma 'Verder bouwen aan een gezond Veere 2018 – 2022' de hoogste prioriteit gegeven aan een onderzoek naar 'leefbaarheid en toerisme'.

1.3

INTEGRALE ANALYSE LEEFBAARHEID EN TOERISME

1.3.1 Het doel

De gemeente Veere wil kennis en inzicht krijgen in de mate waarin toerisme de leefbaarheid beïnvloedt. Hierbij zijn zowel de beleving (het gevoel) van bewoners als de feiten relevant. Het onderzoek brengt de beleving en feiten in beeld voor toerisme, verkeer, wonen en verblijven, hetgeen tot een integrale analyse van deze onderdelen leidt.

1.3.2 Het onderzoek

In dit onderzoek staan centraal:

- Een analyse van vier deelonderzoeken ofwel 'bouwstenen', namelijk:

- Toeristische druk;
- Verkeer en parkeren;
- Wonen;
- Bewonersattitude.

- Een integrale analyse en duiding van de resultaten van de diverse deelonderzoeken op het schaalniveau van de gemeente en verschillende kernen.

1.4

LEESWIJZER

In dit rapport staan de resultaten en conclusies van de analyse van druk en draagkracht centraal, zie hoofdstuk 4. De verschillende deelonderzoeken vormen hiervoor de bouwstenen. De resultaten van de deelonderzoeken zijn elk in een apart bijlagedocument gerapporteerd, waarbij de essentie ook is weergegeven in dit rapport. In hoofdstuk 2 staat de samenvatting van de voornaamste cijfers aangaande de toeristische druk. In hoofdstuk 3 geven we de voornaamste

1.3.3 Het resultaat

Het resultaat van dit onderzoek biedt de gemeente input om beleid te ontwikkelen, bij te stellen of te herijken. Dit onderzoek biedt geen kant en klare oplossingen. Wel biedt het inzicht in relaties tussen toerisme en de positieve en negatieve gevolgen hiervan. Hier kan vervolgens in het beleid op in worden gespeeld. Dit nieuwe beleid moet bijdragen aan het sturen op balans. Balans tussen bezoekers, inwoners en bedrijven. Tussen druk en draagkracht.

Op voorhand is duidelijk dat dit onderwerp geen makkelijke oplossingen kent. Het 'probleem' is erg complex en varieert sterk in tijd en per locatie. In heel Nederland, sterker nog in heel Europa en daarbuiten, zoeken beleidsmakers naar manieren om effectief te sturen. Kortom, een echte opgave, waarin de gemeente Veere nu belangrijke stappen neemt door dit onderzoek te starten. De uitkomsten en inzichten uit dit onderzoek bieden een onderbouwing om te komen tot beleidsmatige sturing en hierover het gesprek te voeren met de stakeholders in de gemeente.

impacts weer, zowel de beleefde impacts als de gemeten impacts. Vervolgens is in hoofdstuk 4 aangegeven hoe druk en draagkracht zich tot elkaar verhouden en hoe het per kern is gesteld met de leefbaarheid. Tot slot staan in hoofdstuk 5 de aanbevelingen per thema die de aandacht vragen van beleidsmakers en waar instrumentarium op kan worden ontwikkeld en ingezet om te sturen op kansen en gebalanceerde ontwikkeling van toerisme.

© Simone Romijn

2 TOERISTISCHE DRUK VEERE

In dit hoofdstuk staan de voornaamste conclusies aangaande de toeristische druk in de gemeente Veere beschreven. Voor de achtergronden zie bijlagenrapport 'Toeristische druk Veere.'

2.1 OMVANG TOERISME

Tabel 2.1 Verhouding eenheden en slaappleatsen tussen bedrijfsmatig en particulier geëxploiteerde verblijfsaccommodaties

	EENHEDEN	VERDELING (%)	SLAAPPLAATSEN	VERDELING (%)
Bedrijfsmatig	13.044	71%	46.381	62%
Particulier	5.427	29%	26.849	38%

Tabel 2.2 Overzicht aantallen slaappleatsen binnen en buiten de kern

SLAAPPLAATSEN	BINNEN DE KERN	BUITEN DE KERN	TOTAAL	% BINNEN DE KERN
Oostkapelle	674	11.311	11.985	6%
Zoutelande	3.646	6.705	10.351	35%
Domburg	4.957	4.670	9.627	51%
Westkapelle	1.248	8.075	9.323	13%
Vrouwenpolder	309	8.195	8.504	4%
Koudekerke	238	7.483	7.721	3%
Aagtekerke	416	3.766	4.182	10%
Biggekerke	356	3.131	3.487	10%
Veere	604	2.572	3.176	19%
Serooskerke	292	2.645	2.937	10%
Meliskerke	148	734	882	17%
Grijpskerke	84	639	723	12%
Gapinge	153	278	431	35%
Totaal	13.125	60.204	73.329	18%

2.1.1 Omvang verblijfstoerisme aan de vraagkant

Verblijfstoerisme in de gemeente Veere is omvangrijk: Veere bezet met ca. 5,3 miljoen overnachtingen de 2^e plaats in Zeeland als het gaat om het aantal toeristische overnachtingen (28% van het totaal in Zeeland). De geografische regio Walcheren (Vlissingen, Middelburg en Veere) maakt dit deel van de provincie tot de 'toeristische hotspot' van Zeeland.

Binnen de gemeente Veere vindt het merendeel van de overnachtingen plaats in de kustkernen Domburg (22%), Oostkapelle (17%), Zoutelande (14%), Vrouwenpolder (11%), Westkapelle (10%) en Koudekerke (9%). De kernen met de laagste aantallen overnachtingen zijn Veere, Serooskerke, Meliskerke, Grijpskerke en Gapinge (samen 8%) en Aagtekerke (5%) en Biggekerke (4%). Het zwaartepunt van het aantal toeristische overnachtingen ligt dus zoals verwacht aan de kust met in totaal 83% van de overnachtingen. De overige 17% betreft overnachtingen in het binnenland. De kern Veere is vooral een dagrecreatieve bestemming en kent deels ook verblijf in vooral jachthavens.

2.1.2 Omvang verblijfstoerisme aan de aanbodkant

Het aanbod aan verblijfsrecreatieve accommodaties is in Veere omvangrijk. De gemeente Veere heeft in totaal ruim 73 duizend slaappleatsen, waarvan de meeste liggen in Oostkapelle (11.974), Zoutelande (10.263), Domburg (9.690), Westkapelle (9.330) en Vrouwenpolder (8.462). Van alle vormen van verblijf zijn de segmenten kampeerterrainen (27.145), recreatiewoningen (14.369) en minicampings (10.600) de omvangrijkste. Dit vormt respectievelijk 37%, 20% en 14% van het totale aanbod. Zie tabel 2.3 op de volgende pagina.

In het kader van het balansvraagstuk is het interessant om te kijken naar de baten neerslaan van deze verhuur, bij particulieren of bij bedrijven. De verhouding particuliere verhuur / bedrijfsmatige verhuur is 38% / 62%. Onder particuliere verhuur vallen de volgende categorieën: recreatiewoningen, tweede woningen, 80% van de recreatieve appartementen, Domburgse zomerwoningen en kamerverhuur. Onder bedrijfsmatige verhuur vallen de volgende categorieën: kampeerterrainen, minicampings, hotels, ligplaatsen, slaapstrandhuisjes, groepsaccommodaties, pensions en 20% van de recreatieve appartementen.

Uit deze cijfers blijkt dat in Veere een relatief groot aantal slaappleatsen via particulieren wordt aangeboden. Dit aandeel kan per kern sterk verschillen. In Zoutelande is 62% particulier verhuurd, in Domburg 60%, maar in Aagtekerke is dit 11% (vooral campings) en in de kern Veere slechts 5% (de jachthaven). Het relatief hoge aandeel particuliere verhuur is bijzonder. In andere gemeenten met een toeristisch profiel worden meer slaappleatsen aangeboden in hotels (Amsterdam) of op kampeerterrainen. In Katwijk en Hoogeveen bijvoorbeeld vormen kampeerplaatsen respectievelijk 84% en 75% van de totale slaappleatscapaciteit. In Veere is dat 52%. Dat veel toeristen bij particulieren kunnen verblijven maakt de ervaring 'authentiek' en bijzonder en tegelijkertijd ook profijtelijk voor de inwoners (zie ook hoofdstuk 4). Zie tabel 2.1.

Van alle slaappleatsen in Veere bevindt 18% zich in de kern en dus 82% buiten de kern. Ook dit cijfer verschilt per dorpskern. De meest extreme hoeveelheid slaappleatsen binnen de kern is aanwezig in Domburg, namelijk 51%, gevolgd door Zoutelande, 35%. Zie tabel 2.2.

1 Bron: Toerisme in de gemeente Veere. Omvang en economisch belang 2014-2015-2016 en 2016-2017-2018. Kenniscentrum Kusttoerisme. Let op: Het berekenen van het aantal activiteiten van dagtoeristen is gebaseerd op het aantal parkeertransacties. Het aantal activiteiten van eigen inwoners op basis van CVTO cijfers.

2 Bron: Toerisme in de gemeente Veere. Omvang en economisch belang 2014-2015-2016 en 2016-2017-2018. Kenniscentrum Kusttoerisme. De bestedingen van toeristen omvatten alle bestedingen die de toerist doet tijdens het bezoek aan de gemeente Veere. Dit zijn dus overnachtingskosten, maar ook andere bestedingen aan activiteiten tijdens het verblijf zoals horecabezoek.

3 Bron: De berekening van de economische impact vindt plaats met behulp van een input-outputmodel (IO-model), dat vervolgens laat zien in welke sectoren de effecten van elke bestede euro terecht komen, uitgedrukt toegevoegde waarde en werkgelegenheid.

Tabel 2.3 Accomodatietypen

ACCOMODATIETYPEN	EENHEDEN	SLAAPPLAATSEN
Kampeerterein	7.227	27.143
Recreatiewoning	2.514	14.383
Minicamping	2.919	10.598
Tweede woning	858	5.490
Recreatief appartement	1.048	4.487
Hotel	1.259	3.139
Domburgse zomerwoning	573	1.978
Ligplaats	842	1.937
Kamerverhuur	644	1.409
Slaapstrandhuisje	316	1.345
Groepsaccommodatie	70	723
Pension	201	599
Eindtotaal	18.471	73.231

2.1.3 Omvang dagtoerisme

In totaal zijn in 2016 ruim 3,4 miljoen vrijetijdsactiviteiten ondernomen in de gemeente¹.

- Daarvan ging het om bijna 2,8 miljoen dagbezoeken. Het kan zijn dat één persoon meerdere bezoeken heeft gedaan. Het is dus niet bekend om hoeveel dagtoeristen het gaat. Bij ongeveer 46% van de dagbezoeken is geparkeerd binnen de bebouwde kom, en bij ongeveer 54% buiten de bebouwde kom.

- Inwoners van Veere ondernamen in 2016 ruim 670.000 recreatieve activiteiten in de eigen gemeente. Activiteiten in andere gemeenten zijn hier niet meegenomen. Onder inwoners is buitenrecreatie het meest populair.

Het Kenniscentrum Kusttoerisme heeft in haar meest recente update van de cijfers (tot en met 2018) geen cijfers over dagrecreatie opgenomen omdat deze te onbetrouwbaar zouden zijn. Deze cijfers zijn dus niet beschikbaar, ook is het niet mogelijk een trend weer te geven over de laatste jaren.

2.1.4 Aantal passanten in kernen

In 2019 zijn er passantentellingen uitgevoerd in de centra van Domburg, Oostkapelle, Veere, Vrouwenpolder, Westkapelle en Zoutelande. In Domburg (14.000), Zoutelande (10.900) en Veere (7.400) zijn de meeste passanten geteld. Let op: passanten kunnen inwoners zijn, dagrecreanten van dichtbij of verder of verblijfsrecreanten. Er is nader onderzoek nodig naar de herkomst van deze passanten om dit in de toekomst beter te kunnen duiden.

2.1.5 Economische waarde

De economische waarde van toerisme in Veere is omvangrijk, het gaat om de onderstaande parameters:

- De bestedingen² van verblijfstoeristen (toeristische en vaste gasten) in gemeente Veere zijn tussen 2016 en 2018 gegroeid met 14% van 168 miljoen in 2016 naar 191 miljoen in 2018.

- Bestedingen gemaakt door dagtoeristen (exclusief eigen inwoners) waren in 2016 ruim 50 miljoen euro³. Van 2018 zijn geen cijfers beschikbaar.

- De toegevoegde waarde van toerisme (exclusief bestedingen van eigen inwoners) is ook met 14% gegroeid tussen 2016 en 2018: van 68 miljoen euro in 2016 tot 77 miljoen euro in 2018³.

- In 2018 telde de gemeente in totaal 8.900 banen (LISA, 2018)³. Het verblijfstoerisme levert 2.182 banen op (in 2018)³. Deze banen omvatten ook een groot aantal deeltijdbanen, omgerekend staat dit gelijk aan 1.324 FTE. Verblijfstoerisme genereert dus ongeveer één op de vier banen in Veere (25%) en is daarmee verreweg de grootste banenmotor binnen de gemeente. Een vergelijking met een andere grote 'werkgevers' in Veere: de sector detailhandel biedt werk aan 1.020 personen, er zijn 850 banen in de sector gezondheids- en welzijnszorg, en de sector landbouw & visserij houdt 750 personen aan het werk³.

¹ Bron: Toerisme in gemeente Veere. Omvang en economisch belang 2014-2015-2016 en 2016-2017-2018. Kenniscentrum Kusttoerisme. Let op: Het berekenen van het aantal activiteiten van dagtoeristen is gebaseerd op het aantal parkeertransacties. Het aantal activiteiten van eigen inwoners op basis van CVTO cijfers.

² Bron: Toerisme in de gemeente Veere. Omvang en economisch belang 2014-2015-2016 en 2016-2017-2018. Kenniscentrum Kusttoerisme. De bestedingen van toeristen omvatten alle bestedingen die de toerist doet tijdens het bezoek aan de gemeente Veere. Dit zijn dus overnachtingskosten, maar ook andere bestedingen aan activiteiten tijdens het verblijf zoals horecabezoek.

³ Bron: De berekening van de economische impact vindt plaats met behulp van een input-outputmodel (IO-model), dat vervolgens laat zien in welke sectoren de effecten van elke bestede euro terecht komen, uitgedrukt toegevoegde waarde en werkgelegenheid.

2.2 TOERISTISCHE DRUK

Toeristische druk geven we weer in drie parameters:

- De intensiteit, oftewel de verhouding van het aantal overnachtingen per jaar ten opzichte van het aantal inwoners;
- De dichtheid, oftewel de verhouding van het aantal overnachtingen per jaar ten opzichte van het oppervlak waarbinnen deze plaatsvinden;
- Het gebruik van de ruimte.

Het bepalen van de toeristische druk maakt het beter mogelijk om een oordeel te vormen over de omvang van toerisme op de plaats van bestemming.

2.2.1 Toeristische intensiteit

De bezoekersintensiteit is in Veere hoog: op elke inwoner overnachten 242 bezoekers per jaar. Dit is hoger dan in Amsterdam (20), maar ook hoger dan bijvoorbeeld op Texel (199) of in Katwijk (5). Ook vergeleken met andere delen van Zeeland is dit hoog (Schouwen-Duiveland: 161). De intensiteit is het hoogste in Domburg (op elke bewoner vinden 698 overnachtingen plaats), gevolgd door Vrouwenpolder (548) en Zoutelande (459). Zie figuur 3.1 in bijlage 1.

2.2.2 Toeristische dichtheid

De dichtheid is ook hoog in Veere: 109 overnachtingen per km², per dag. Dit betekent dat er op een relatief kleine oppervlakte dus veel mensen overnachten. In Veere is de dichtheid het hoogst van heel Zeeland. Ook hoger dan bijv. Texel (46) en Katwijk (38), maar lager dan in Amsterdam (284). Vooral de kernen Domburg (477), Zoutelande (275) en Westkapelle (173) hebben een hoge bezoekersdichtheid. Zie figuur 3.3 in bijlage 1.

2.2.3 Ruimtegebruik

De dichtheid is ook hoog in Veere: 109 overnachtingen per km², per dag. Dit betekent dat er op een relatief kleine Het merendeel van de toeristen en dagbezoekers komt naar Zeeland voor het strand. Ook (wandelen) in de natuur en het bezoeken van plaatsen als Domburg, Veere en Zoutelande zijn populair.

De top vijf van activiteiten tijdens een *toeristische vakantie op Walcheren*⁴ zijn een bezoek aan:

1. Strand (69%)
2. Bezienswaardige gebouwen en plaatsen (34%)
3. Natuureservaat, natuurgebied (22%)
4. Museum / oudheidkamer (13%)
5. Folkloristisch evenement (10%)

De top vijf van belangrijkste uitstapjes in Zeeland zijn (bezoekers en inwoners samen)⁵:

1. Recreëren (strandbezoek, zonnen, luieren, barbecueën, picknicken e.d.)
2. Wandeling voor plezier
3. Winkelen in binnenstad (funshoppen)
4. Uit eten (lunchen, dineren etc. in een horecagelegenheid)
5. Op terras zitten

⁴ Bron: CVO vakantiejaar 2018. Beschikbaar gesteld door Kenniscentrum Kusttoerisme.
⁵ Bron: CVTO 2019. Beschikbaar gesteld door Kenniscentrum Kusttoerisme.

Tabel 2.3 Ontwikkeling overnachtingen in gemeente Veere tussen 2014 en 2018

	2014	2015	2016	2017	2018	2018 t.o.v. 2014
TOERISTISCH VERBLIJF						
Kamperen camping	1.152.000	1.211.800	1.257.700	1.281.200	1.426.100	24%
Kamperen minicamping	391.900	602.400	47.100	434.900	468.400	20%
Hotels en pensions	602.400	620.500	618.200	658.300	676.100	12%
Bungalowparken	47.100	59.000	86.400	114.600	136.300	289%
Particulier (incl. AirBnB)	989.700	1.078.500	1.150.900	1.260.300	1.397.900	41%
Jachthavens	13.700	12.900	11.100	15.100	10.200	-26%
Strandslaaphuisjes	35.700	34.000	68.200	65.800	65.100	82%
VASTE GASTEN						
Kamperen camping	642.900	630.600	619.500	632.300	645.200	0%
Kamperen minicamping	97.300	98.100	103.800	99.300	97.300	0%
Jachthavens	7.800	8.400	11.000	11.400	9.600	23%
Tweede woning	414.900	423.700	427.800	356.600	351.400	-15%
Totaal overnachtingen	4.395.400	4.612.600	4.789.800	4.929.800	5.283.600	20%

2.3 ONTWIKKELING

In voorgaande paragrafen staat de omvang van de sector recreatie en toerisme weergegeven voor 2018. De ontwikkeling over de afgelopen jaren geeft hierop een aanvullend beeld.

2.3.1 Ontwikkeling van de vraag

Het aantal overnachtingen in de gemeente Veere is tussen 2014 en 2018 gestegen met 20%, namelijk van 4,4 miljoen naar 5,3 miljoen overnachtingen, zie tabel 2.3. Dat staat gelijk aan een jaarlijkse groei van ongeveer 4,7%. Het gaat om overnachtingen door zowel binnen- als buitenlandse toeristen, zowel toeristische als vaste gasten.

2.3.2 Ontwikkeling van het aantal overnachtingen

In tabel 2.3 is te zien dat:

- Bij toeristisch verblijf alle accommodatietypen, behalve jachthavens, een groei van het aantal overnachtingen laten zien. Het aantal overnachtingen op bungalowparken is zelfs spectaculair toegenomen met meer dan 289%;
- Onder vaste gasten bij kamperen nagenoeg geen verandering in het aantal overnachtingen is. Het aantal overnachtingen in tweede woningen is wel afgenomen;

• Bij de jachthavens een daling van het aantal toeristische overnachtingen te zien is, terwijl de overnachtingen van vaste gasten bij jachthavens toeneemt;

• Wat exact ten grondslag ligt aan deze groeicijfers is nog onduidelijk, het kan te maken hebben met ontwikkeling van aanbod (nieuw, uitbreiding), of betere bezettingen al dan niet in combinatie met verlenging van het seizoen. Hier is nader onderzoek gewenst.

Let op:

• De cijfers voor de toename van de vaste gasten zijn door het Kenniscentrum Kusttoerisme afgeleid uit de forfaitaire heffing. Per type accommodatie wordt een inschatting gemaakt op basis van de belastinggegevens (forensenbelasting, watertoeristenbelasting).

Voor meer (achtergrond)informatie over toeristische druk, zie het deelonderzoek 'Analyse toeristische druk' (Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, 2019). De gegevens uit deze bouwsteen zijn opgenomen in de integrale analyse in hoofdstuk 4, zie tabel 4.1

• De cijfers in tabel 2.3 moeten als sterk indicatief worden beschouwd. Er is geen éénduidige verklaring te geven hoe groei tot stand is gekomen. Dit kan zijn door groeiend aanbod, een betere bezetting, of een langer seizoen. Ook kan niet worden uitgesloten dat veranderingen te maken hebben met de meetmethode door de belastingsamenwerking.

Voor meer (achtergrond)informatie over toeristische druk, zie het deelonderzoek 'Toeristische druk gemeente Veere' (Bureau voor Ruimte & Vrije Tijd, 2019) in bijlage 1. De gegevens uit deze bouwsteen zijn opgenomen in de integrale analyse in hoofdstuk 4. Zie tabel 4.1.

3 IMPACTS VAN TOERISME

In dit hoofdstuk staan de impacts beschreven van toerisme in gemeente Veere. Het gaat hierbij om positieve en negatieve gevolgen zoals die worden ervaren door inwoners, of bekend zijn uit (feitelijk) onderzoek.

3.1 INLEIDING

Voor het beschrijven van de impacts zijn verschillende bronnen als input gebruikt:

- Attitudeonderzoek onder inwoners van Veere⁷. Het Kenniscentrum Kusttoerisme heeft een attitudeonderzoek uitgezet onder 5.200 inwoners van de gemeente Veere, met een respons van bijna 2.000 ingevulde enquêtes. Dit maakt uitspraken op het niveau van de dertien kernen mogelijk. De vragen omvatten een breed spectrum aan beleefde impacts, zowel positief als negatief.
- Metingen en analyse van de verkeersintensiteit en parkeerbezetting in de dertien kernen op zestig plekken, een enquête en gesprekken over overlast als gevolg van laden en lossen;

3.2 BELEEFDE IMPACTS

3.2.1 Ervaren positieve impacts inwoners

In het Attitudeonderzoek is de inwoners van Veere een aantal onderwerpen voorgelegd en gevraagd of ze het eens zijn met de stelling. De resultaten staan hiernaast weergegeven.

Conclusies:

1. De meeste bewoners ervaren positieve effecten op het gebied van economie en voorzieningen, namelijk: toerisme versterkt de lokale economie, draagt bij aan de levensstandaard, een hoger voorzieningenniveau, en de aanwezigheid van publieke faciliteiten en recreatieve mogelijkheden;
2. Een aanzienlijk deel, maar lang niet iedereen ervaart positieve effecten op de leefbaarheid, de kwaliteit van de publieke ruimte en het behoud van de culturele identiteit / restauratie van gebouwen;
3. Positieve effecten van toerisme voor het behoud en de ontwikkeling van groen en natuur worden door het merendeel van de bevolking niet ervaren.

- Analyse van visies en beleids documenten, voor een aantal kernen (Domburg, Zoutelanden, Veere) en specifiek voor het thema wonen en huisvesting.

Deze bronnen vormen dus een weergave van de door inwoners ervaren impacts (zie paragraaf 3.2). Tevens zijn er bronnen die een feitelijke basis hebben (metingen en tellingen van verkeer en parkeren) en is een aantal visie- en beleidsdocumenten geanalyseerd op het gebied van wonen en voor specifieke kernen, zie paragraaf 3.3 (verkeer en parkeren) en paragraaf 3.4 (wonen).

3.2.2 Ervaren negatieve impacts inwoners

Conclusies:

1. Het merendeel van de bevolking ervaart negatieve impacts op het gebied van verkeersoverlast, zwerfafval en drukte.
2. Een aanzienlijk deel (bijna de helft) verwacht negatieve impacts in de toekomst (prijsstijging, wrijving tussen inwoners en toeristen).

Voor een uitvoeriger beschrijving van de beleefde impacts, zie het Attitudeonderzoek van het Kenniscentrum Kusttoerisme, in bijlage 2. De resultaten uit het Attitudeonderzoek voor de dertien kernen in de gemeente Veere zijn weergegeven in tabel 4.1 in hoofdstuk 4 (integrale analyse).

Tabel 3.1 Ervaren positieve impacts

TYPE IMPACT	EENS MET DE STELLING %
Dankzij toerisme zijn er meer winkel- en horecagelegenheden	90%
Een groei van het aantal toeristen versterkt de lokale economie	82%
Toerisme vergroot de levensstandaard in mijn gemeente	81%
Toerisme stimuleert de ontwikkeling van publieke faciliteiten in mijn gemeente	73%
Dankzij toerisme zijn er meer recreatieve mogelijkheden voor inwoners	72%
Toerisme helpt op culturele identiteit te bewaren en historische gebouwen te restaureren	59%
Door toeristische ontwikkelingen zien de publieke ruimtes er in mijn gemeente beter uit	56%
Toeristische ontwikkelingen verbeteren de leefbaarheid in mijn gemeente	54%
Toerisme stimuleert de ontwikkeling van meer groen in mijn gemeente	30%
Toerisme stimuleert de bescherming en behoud van de natuurlijke omgeving in mijn gemeente	30%

3.3

GEMETEN IMPACTS VERKEER: INTENSITEIT, PARKEREN EN LADEN/LOSSEN

De gemeente Veere onderscheidt drie manieren waarop verkeersmobiliteit invloed kan hebben op de verblijfs- en woonkwaliteit in kernen:

- Het rijdend autoverkeer (intensiteiten);
- Het stilstaande autoverkeer (parkeerdruk);
- Vrachtwagens die laden/lossen.

Bij het rijdend autoverkeer heeft de verkeersintensiteit een directe relatie met aspecten als geluid, stank en trillingen. Ook de oversteekbaarheid van wegen hangt ermee samen. Gemeente Veere hanteert per wegcategorie een normintensiteit om te beoordelen of een verkeersintensiteit te hoog is of niet, en dus de leefbaarheid aantast of niet. Deze norm is vastgelegd in het Gemeentelijk Verkeers en Vervoersplan.

De parkeerdruk raakt op geheel andere wijze de leefbaarheid: het gemak waarmee eigen inwoners een vrije parkeerplaats in hun woonomgeving vinden en gasten een voor hen geschikte vrije parkeerplaats vinden. Zodra de parkeerdruk erg hoog is en vrije parkeerplaatsen ontbreken, ontstaat hinder. Hinder die voor de automobilist neerkomt op tijdverlies en stress bij het vinden van een vrije plek. Voor voetgangers, fietsers en bewoners wordt de leefbaarheid daarentegen aangetast door rondrijdend zoekverkeer.

De impacts op het gebied van verkeer en parkeren zoals die hierna worden opgesomd, betreffen de impacts van het hoogseizoen in vergelijking met het voorseizoen: welke problemen ontstaan extra door de toeristische druk in het hoogseizoen? Deze benadering impliceert dat autonome knelpunten, knelpunten die zich ook buiten het hoogseizoen manifesteren, onbenoemd blijven.

Tabel 3.2 Ervaren negatieve impacts

<u>TYPE IMPACT</u>	<u>EENS MET DE STELLING %</u>
Door toerisme zijn er meer verkeersproblemen in mijn gemeente	77%
Door toerisme is er meer zwerfafval in mijn gemeente	58%
Door toerisme wordt het te druk in mijn gemeente	52%
Door toerisme wordt het leven in mijn gemeente duurder	49%
Een groei van het aantal toeristen zal leiden tot wrijving tussen inwoners en toeristen	48%

3.3.1 Verkeersintensiteiten

Drie kernen van gemeente Veere springen eruit qua intensiteit van het autoverkeer op meetpunten in de kern. Dit zijn Aagtekerke (Rijsoordselaan), Grijskerke (Schuivlotstraat) en Zoutelande (Nieuwstraat, Langedam). In deze kernen, die slechts ten dele de eindbestemming zijn van het autoverkeer, wordt de normintensiteit in het hoogseizoen fors overschreden. De verkeersintensiteit heeft hier dus grote impact op de leefbaarheid. In vier andere kernen wordt de normintensiteit weliswaar overschreden, maar is de mate waarin dit aan de orde is minder dan in de hierboven genoemde kernen. Kernen met enige aantasting van de leefbaarheid wegens overschrijding van de normintensiteit zijn Domburg (Singel, Roosjesweg), Meliskerke (Torenstraat 7), Oostkapelle (Noordweg) en Westkapelle (Markt, Grindweg). In de overige kernen wordt de normintensiteit op de meetpunten niet overschreden in het hoogseizoen.

3.3.2 Parkeerdruk

Uitsluitend in Domburg heeft de toeristische druk in de hoogzomer een expliciet grote impact. Zowel verblijfstoeristen 's nachts als strandgasten en stadbezoekers overdag zorgen voor een hoge parkeerdruk en veel overlast in Domburg. De meeste problemen manifesteren zich in het vergunninghoudergebied. Mogelijk als gevolg van onbekendheid met het systeem, onduidelijke bebording en vergunninghouderkaarten zonder kenteken.

In Vrouwenpolder, Westkapelle en Zoutelande levert de toeristische druk in de hoogzomer eveneens parkeerklonpunten op, maar deze zijn van duidelijk andere orde dan in Domburg. In Vrouwenpolder is in het dorp de Fort den Haakweg 's zomers een parkeerklonpunt. Bekend is dat ook de Monnikendijk parkeerklon geeft. In relatie tot het strand bereikt parkeerterrein Oranjezon vaak de grenzen van de capaciteit.

In Westkapelle is het aantal parkeerklonpunten 's zomers duidelijk groter dan in Vrouwenpolder en Zoutelande – maar ligt de problematiek qua omvang niet op het niveau van Domburg. Klonpunten doen zich onder meer voor op het Abraham Calandplein, Dreefje, Koestraat, Noordstraat, Papestraat en de Zuidstraat.

Ook het deel van de Markt waarop formeel niet geparkeerd mag worden, staat 's avonds vaak vol.

Zoutelande kent diverse parkeerklonpunten als gevolg van de toeristische druk tijdens de hoogzomer, waaronder klonpunten op De Bellink en de Roompotstraat. Opvallend is dat ook de Majoorwerf, een woonstraat 'ver' van het centrum, tijdens de hoogzomer soms een klonpunt is als gevolg van dagtoeristen. In de overige kernen van de gemeente Veere ontstaan tijdens de hoogzomer nauwelijks extra klonpunten ten opzichte van het voorseizoen. Meestal gaat het om maximaal één of twee straten die klonpunten geven, of straten met een lage capaciteit. Zoals genoemd betekent dit niet dat in deze kernen geen klonpunten zijn; de meeste klonpunten zijn autonoom en worden niet of nauwelijks beïnvloed door de toeristische druk in de zomer.

NB De focus ligt in deze analyse op de gevolgen van de toeristische druk tijdens de hoogzomer. Deze klonpunten, maar ook de autonome klonpunten, komen te zijner tijd aan de orde in het parkeerbeleidsplan dat de gemeente Veere ontwikkelt.

3.3.3 Laden/Lossen

Het laden/lossen van vrachtwagens geeft in diverse kernen problemen. Hinder in de vorm van geluidsoverlast, parkeerdruk, belemmering van de doorstroming en/of verkeersonveiligheid. Hoewel het onderzoek enkel over data beschikt van het hoogseizoen weten we uit ervaring dat de hinder zich vaak ook voordoet in het voorseizoen.

Kernen die overduidelijk als probleemkernen naar voren komen zijn Domburg en Veere. Het onderzoek toont aan dat er op meerdere locaties verschillende soorten hinder wordt ervaren. Ook in de kernen Oostkapelle, Westkapelle en Zoutelande zien we, weliswaar in mindere mate, overlast van het laden en lossen. In de overige kernen is de problematiek minder intens.

De impacts op het gebied van verkeer staan per kern weergegeven en beoordeeld in tabel 4.1, zie hoofdstuk 4. Voor achtergrondinformatie over het verkeersonderzoek, zie bijlage 3: Parkeer- en verkeersonderzoek gemeente Veere (2019).

3.4

IMPACTS OP HET GEBIED VAN WONEN

Er bestaat een significant prijsverschil tussen woningen die worden gebruikt als hoofdverblijf en woningen die worden gebruikt voor recreatief verblijf. Onderzoek (Rigo, 2015 en 2019) laat zien dat er feitelijk sprake is van twee deelmarkten waartussen nauwelijks verkeer plaatsvindt. Het tweede woningbeleid, dat is vastgelegd in de Huisvestingsverordening Tweede Woningen (2019) en zich richt op tweede woningen in de kernen, veroorzaakt deze scheiding. Volgens de onderzoekers is het redelijk om te veronderstellen dat bij het wegnemen van de scheiding tussen die markten – door opheffing van het tweede woningbeleid – de prijzen naar elkaar toe zullen bewegen. De vraag naar woningen neemt dan toe, waardoor de prijs van woningen die worden gebruikt als hoofdverblijf opgedreven wordt. Het opheffen van de scheiding tussen beide markten zou direct én indirect leiden tot schaarste op de reguliere woningmarkt. Direct door de verkoop van woningen als tweede woningen (effect: toenemende schaarste aan reguliere woningen) en indirect door prijsopdrijving. De in april 2019 vastgestelde Huisvestingsverordening Tweede Woningen heeft de spelregels die deze scheiding veroorzaken voor de komende vier jaar verlengd.

Een effect dat de huidige Huisvestingsverordening Tweede Woningen niet voorkomt is prijsopdrijving van de normale woningmarkt als gevolg van het beleid om de realisatie van een Domburgse zomerwoning en kamerverhuur toe te staan. Bij realisatie van een Domburgse zomerwoning, wordt de waarde immers verhoogd. Maar ook als van de optie geen gebruik wordt gemaakt, werkt de regeling waardeverhogend omdat dit waardepotentieel wordt ingeprijsd bij verkoop van een woning. Een soortgelijk mechanisme treedt op bij kamerverhuur, dit werkt ook waardeverhogend voor reguliere woningen. De omvang van dit aanbod in Veere is groot en zorgt voor een bijzonder aanbod – als gast zit je tussen reguliere bewoners in, je voelt je tijdelijk onderdeel van de gemeenschap.

Maar de indruk is dat de naleving van de regelgeving en de handhaving daarop onvoldoende zijn. Dit heeft extra prijsopdrijvende gevolgen voor de reguliere woningmarkt, er komt immers verdienpotentieel bij voor de woningeigenaar.

De impacts van de verblijfsmarkt op de reguliere woningmarkt zijn vooral gelegen in deelsegmenten die concurreren of gebruik maken van dezelfde ruimte: tweede woningen, kamerverhuur en in mindere mate bungalows. De impacts van campings, jachthavens, hotels en pensions en strandslaaphuisjes op de reguliere woningmarkt zijn, wat betreft schaarste en prijs betreft, te verwaarlozen. Deze verblijfsvoorzieningen hebben wel effect op de woonomgeving, de leefbaarheid en de sociale verbondenheid in de kernen.

Alles overziend heeft de verblijfsmarkt dus, ondanks het reguleren van tweede woningen en kamerverhuur, een prijsopdrijvend effect in de reguliere woningmarkt. Dat is op zichzelf ook als positief te zien: de aantrekkelijkheid van Veere voor gasten, vertaalt zich ook in voorzieningen, werkgelegenheid en vraag naar verblijf. Dat vormt deels ook de aantrekkelijkheid voor vaste bewoners en drukt zich uit in prijzen. De aanwezigheid van gasten in de kernen raakt daarnaast ook aan de leefbaarheid en sociale verbondenheid in de kernen. Verschuift te balans te sterk of te snel, dan kunnen daar spanningen ontstaan. Voor meer informatie zie bijlage 4, wonen & verblijven Veere (Bind, 2019).

© Felice Buonadonna

4 DRUK EN DRAAGKRACHT

4.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk staan conclusies over de omvang van de toeristische druk en de omvang van de impacts, zie paragraaf 4.2. In paragraaf 4.3 staat vervolgens geduid hoe toerisme en leefbaarheid zich tot elkaar verhouden en welke dwarsverbanden en relaties er zijn.

4.2 CONCLUSIES

4.2.1 Omvang toeristische druk

De dertien kernen in gemeente Veere hebben elk te maken met een andere mate van toeristische druk. Er zijn kernen met een zeer hoge, hoge, middelmatige en lage druk. Deze indeling is gebaseerd op de parameters voor verblijfsrecreatie; namelijk toeristische intensiteit (aantal overnachtingen per inwoner), dichtheid (aantal overnachtingen per km²), en het aantal passanten (piek) in de kern, zie tabel 4.1:

- Zeer hoge druk: dit betreft Domburg en Zoutelande;
- Hoge druk: dit betreft Vrouwenpolder, Oostkapelle, Westkapelle en Veere;
- Middelmatige druk: Koudekerke, Aagtekerke, Biggekerke;
- Lage druk: Gapinge, Grijskerke, Meliskerke, Serooskerke.

NB: Veere is ingedeeld in de categorie hoge druk, vooral omdat de passantentellingen in het winkelgebied een grote omvang laten zien.

4.2.2 Omvang gemeten verkeersoverlast

De impacts op het gebied van verkeersintensiteit, parkeren en laden en lossen zijn cijfermatig in beeld gebracht voor de gehele gemeente en per kern uitgewerkt (zie bijlage 3 parkeer- en verkeersonderzoek, 2019). De hoeveelheid problemen per kern heeft geleid tot een score per thema die bestaat uit drie categorieën: 1) geen probleem, 2) problematisch en 3) zeer problematisch, zie tabel 4.1.

Verschillende typen verkeersproblemen laten zich onderling moeizaam optellen. Daarom is een logische insteek om onderscheid te maken tussen toeristische kernen en niet-toeristische kernen.

In niet-toeristische kernen wordt een te hoge verkeersintensiteit aangemerkt als knelpunt, terwijl toerisme gerelateerde parkeerdruk en laad-/losproblemen daar automatisch ontbreken.

Bij toeristische kernen is het beter mogelijk om een kwalificatie aan te brengen op basis van het aantal verkeerskundige knelpunten. Het beeld is in kwalificerende zin als volgt:

De kern Domburg springt boven alle kernen uit, in de zin dat zowel laden/lossen als de parkeerproblematiek hier als meest problematisch zijn beoordeeld, terwijl de verkeersintensiteit eveneens vrij hoog scoort als knelpunt.

De kernen Zoutelande en Westkapelle kennen net als Domburg op drie vlakken knelpunten, maar daar zijn de knelpunten van geringere omvang.

De overige toeristische kernen worden elk geconfronteerd met een geheel eigen problematiek. In Veere gaat het vooral om een fors knelpunt op het vlak van laden/lossen, in Vrouwenpolder gaat het om een lokaal knelpunt op het vlak van parkeren en in Aagtekerke en Grijskerke wordt een te hoge verkeersintensiteit als knelpunt aangemerkt.

De overige kernen, zoals Serooskerke, Koudekerke, Biggekerke en Gapinge, kennen geen knelpunten die blijken deze analyse een gevolg zijn van de toeristische druk in het hoogseizoen.

4.2.3 Omvang beleefde impacts

Bewoners ervaren zowel positieve als negatieve impacts van toerisme. In tabel 4.1 staan twee negatieve impacts weergegeven: verkeersoverlast en drukte. Er zijn ook twee positieve impacts opgenomen: *'toerisme verbetert de leefbaarheid'* en *'de voordelen van toerisme wegen zwaarder dan de nadelen'*. Tevens zijn er naar de toekomst kijkend enkele vragen gesteld: *'moet toerisme actief worden aangemoedigd'*, en *'verwacht u in de toekomst wrijving tussen inwoners en toeristen'*. De conclusies op basis hiervan zijn:

Negatieve impacts: Inwoners ervaren vooral verkeersproblemen, deze impact scoort in alle kernen rood of oranje. Dat het 'te druk' is, wordt veel minder als een probleem gezien; in zes van de dertien kernen scoort deze impact groen (geen probleem) en in drie van de dertien licht oranje (matig problematisch).

Positieve impacts: Dat toerisme de leefbaarheid bevordert wordt door bewoners wel gezien maar omdat leefbaarheid een positieve kant heeft (verbetering levensstandaard) én een negatieve (overlast) is deze score overwegend matig. De meeste inwoners van Veere zien dat (ondanks de mogelijke overlast) de voordelen opwegen tegen de nadelen. In zeven kernen is deze balans positief en in de andere kernen matig positief.

Toekomst van toerisme: Naar de toekomst toe zijn de meeste inwoners terughoudend in het aanmoedigen van toerisme. In vijf kernen zeer terughoudend en in zeven kernen redelijk terughoudend. Of er daadwerkelijk meer wrijving gaat ontstaan tussen inwoners en toeristen is, verwachten inwoners slechts in drie kernen in hogere mate (Meliskerke, Veere, Aagtekerke).

4.3 DWARSVERBANDEN DRUK EN DRAAGKRACHT

In tabel 4.1 staan de verschillende aspecten van toeristische druk en draagkracht naast elkaar weergegeven. De integrale analyse omvat de volgende onderwerpen en vergelijkingen:

- Relatie omvang toerisme en gemeten verkeersoverlast
- Relatie omvang toerisme en beleefde impacts
- Relatie verblijfsrecreatie en impacts
- Eindoordeel gemeente Veere

Tabel 4.1 Overzicht parameters voor de integrale analyse van druk en draagkracht

TOERISTISCHE DRUK									
Kernen	Aantal inwoners	Aantal overnachtingen (x1000)	Aantal slaapplekken	% particulier verhuurd	% binnen de kern	Aantal passanten (x100)	Toeristische intensiteit (verblijf)	Toeristische dichtheid (verblijf)	EINDOORDEEL
Domburg	1.665	1.162	9.690	58%	51%	14,0	685	468	Hoogst
Zoutelande	1.610	739	10.263	60%	35%	10,9	450	269	Hoogst
Oostkapelle	2.285	898	11.974	42%	6%	2,1	384	151	Hoog
Westkapelle	2.600	528	9.330	29%	13%	5,4	209	178	Hoog
Vrouwenpolder	1.060	581	8.462	32%	4%	4,1	558	117	Hoog
Koudekerke	3.400	475	7.732	31%	3%	X	145	114	Matig
Aagtekerke	1.530	264	4.172	11%	10%	X	193	82	Matig
Biggekerke	885	211	3.480	23%	10%	X	233	67	Matig
Veere	1.630	110	3.171	5%	19%	7,4	71	33	Hoog
Serooskerke	1.810	170	2.933	11%	10%	X	99	55	Laag
Meliskerke	1.470	170	874	14%	17%	X	34	10	Laag
Grijpskerke	1.430	170	724	33%	12%	X	34	10	Laag
Gapinge	470	170	431	19%	35%	X	34	10	Laag
Gemeente Veere	21.867	5.283	73.234	38%	18%	X	242	62	

GEMETEN IMPACTS			BELEEFDE IMPACTS (NETTO SCORE)				TOEKOMST		
Laden en lossen	Parkeren	Verkeersintensiteit	Meer verkeersproblemen	Te druk	Verbeterd de leefbaarheid	Meer voordelen dan nadelen	Toerisme aanmoedigen	Groei leidt tot wrijving	EINDOORDEEL
3	3	2	72	28	16	36	4	26	
2	2	3	40	2	43	60	27	12	
2	1	2	74	26	41	52	6	29	
2	2	2	47	12	41	55	16	-3	
1	2	1	47	7	46	51	24	13	
1	1	1	41	-3	46	60	36	-1	
1	1	3	73	38	39	51	6	36	
1	1	1	48	9	37	48	29	11	
3	1	1	76	34	3	36	-2	38	
1	1	1	59	13	34	52	27	7	
1	1	2	69	42	11	42	25	44	
1	1	3	80	38	42	43	22	24	
1	1	1	74	26	12	36	6	19	
			61	20	32	44	9	17	

Toelichting op tabel 'integrale analyse' (4.1 op vorige pagina)

Feitelijkheden

- Aantal inwoners: Voor het aantal inwoners hebben we gebruik gemaakt van cijfers van het CBS Statline, beschikbaar gesteld via de gemeente Veere en Wikipedia.
- Aantal overnachtingen: Cijfers Veerse kernen: %-verdeling van de kernen uit 'Toerisme in de gemeente Veere. Omvang en economisch belang 2014-2015-2016' en '2016 tot en met 2018'. Kenniscentrum Kusttoerisme. Totaal aantal overnachtingen uit 'Kerncijfers vrijetijdseconomie Zeeland 2018'. Kenniscentrum Kusttoerisme.
- Aantal slaapplekken én % van het aantal slaapplekken particulier verhuurd en binnen de kern: op basis van de aanbodinventarisatie verblijfsaccommodaties gemeente Veere. Gemeente Veere, beschikbaar gesteld op 01-08-2019.
- Aantal passanten: Let op! Hier worden de resultaten van de passantentelling van Locatus weergegeven. Van elke kern wordt de hoogste telling weergegeven van één van de twee teldagen. Het gaat dus om één tellocatie op één dag. Dit zegt niets over het totaal aantal passanten per jaar!
- Intensiteit is het aantal overnachtingen per jaar per inwoner.
- Dichtheid is het aantal overnachtingen per km² per dag.
- Accommodaties die vallen onder bedrijfsmatige exploitatie zijn kampeertreinen, minicampings, hotels, ligplaatsen, slaapstrandhuisjes, groepsaccommodaties, pensions en 20% van recreatieve appartementen. Onder particulier exploitatie vallen recreatiewoningen, tweede woningen, 80% van recreatieve appartementen, Domburgse zomerwoning en kamerverhuur.

Beleefde impacts

- Hier wordt de netto score weergegeven. Dit is het verschil tussen het % inwoners dat het 'eens' is met een stelling, en daarvan afgetrokken het % inwoners dat het 'oneens' is met de stelling. Op deze manier worden zowel de meningen eens en oneens meegenomen. Bron: 'Toeristische draagkracht gemeente Veere vanuit inwonersperspectief'. Kenniscentrum Kusttoerisme. 2019.
- Kleurcodering beleefde impacts: er wordt gebruikt gemaakt van vier kleuren:

Groen: netto score van 0 tot 15 voor negatieve impacts (relatief lage score) en een netto score van 50 of hoger voor positieve impacts (relatief hoge score);

Licht oranje: netto score van 16 tot 35 voor negatieve impacts en een netto score van 36 tot en met 49 voor positieve impacts.

Oranje: netto score van 36 tot en met 49 voor negatieve impacts en een netto score van 16 tot en met 35 voor positieve impacts.

Rood: een netto score van 50 of hoger voor negatieve impacts en een netto score van 0 tot 15 voor positieve impacts.

Let op: De indeling betreft geen gestandaardiseerde methode maar is in overleg met de gemeente Veere tot stand gekomen.

- Kleurcodering verkeersimpacts: score 3 (rood) is veel knelpunten, score 2 (oranje) is enkele problemen) en score 1 is geen knelpunten (groen).

4.3.1 Relatie omvang toerisme en gemeten verkeersoverlast

Bij de relatie tussen de omvang van toerisme en gemeten verkeersimpacts vallen de volgende aspecten op:

- Allereerst is er sprake van een logische correlatie tussen kernen met een zeer hoge en hoge toeristische druk en de hoge mate van gemeten impacts op het gebied van verkeer. Deze relatie is vooral aanwezig voor de kernen Domburg, Zoutelande, Oostkapelle en Westkapelle.
- Ook is er een logische correlatie tussen kernen met een lage toeristische druk en weinig knelpunten op het gebied van verkeer. Dit geldt voor Serooskerke en Gapinge.

Maar die relatie is lang niet overal éénduidig, want hoge toeristische druk hoeft op zichzelf niet altijd tot grote knelpunten te leiden. En andersom, een relatief lage toeristische druk is geen garantie voor lage gemeten of beleefde verkeersimpacts.

Twee voorbeelden:

- In drie kernen met relatief lage of matige toeristische druk bestaan (gemeten) knelpunten op het gebied van vooral te hoge verkeersintensiteit. Dit zijn Meliskerke, Grijpskerke en Aagtekerke. Een verklaring hiervoor is dat de deze kernen een hoge mate van doorrijverkeer kennen, dus autoverkeer van vakantiegangers die deze kernen niet als bestemming zelf hebben.

- Er is één kern waar de toeristische druk hoog is en waar relatief weinig problemen zijn met gemeten verkeersoverlast. Dit is Vrouwenpolder. Voor Koudekerke en Biggekerke geldt dat de druk matig is en er geen gemeten knelpunten zijn.

Tot slot is er hier nog een interessante vergelijking te maken tussen de omvang van gemeten en beleefde verkeersoverlast:

- Het beeld ontstaat dat inwoners in veel kernen (significante) verkeersoverlast ervaren, terwijl de gemeten knelpunten niet aanwezig zijn of gering worden ingeschat. Dit betreft Serooskerke, Gapinge, Biggekerke en Koudekerke. Verklaring kan zijn dat in deze kernen de wens tot het behoud van het kleinschalige karakter ('het DNA') meetelt in de beoordeling van beleefde impacts.

4.3.2 Relatie omvang toerisme en beleefde impacts

Er vallen twee relaties op:

Hoge druk betekent veel voordelen en een goede balans: Veel kernen met een (zeer) hoge toeristische druk (Oostkapelle, Zoutelande, Westkapelle en Vrouwenpolder) scoren ook het hoogste op de balans tussen voor- en nadelen. Kortom, de druk is hoog maar de voordelen zijn ook navenant. Dit geeft per saldo een positieve balans. Zoutelande geldt hier als (positieve) uitschieter. Deze voordelen zijn waarschijnlijk vooral te herleiden tot de omvang van het aantal slaappleaatsen dat door particulieren wordt verhuurd. Dit varieert per kern van circa 30% - 60% van het totale aanbod. Inwoners profiteren dus optimaal van toerisme en dat leidt tot (verhoogd) draagvlak. Dat blijkt ook uit de door inwoners ervaren inkomsten en verhoogde levensstandaard door toerisme. Zie ook paragraaf 4.3.3.

Toekomst: In alle kernen geven inwoners aan terughoudend te willen zijn in het aanmoedigen van toerisme. Dit is het duidelijkst in de kernen Veere, Domburg en Oostkapelle. Dit zijn ook de kernen met hoge of zeer hoge toeristische druk. Het is van belang om te voorkomen dat hier verder negatieve impacts gaan ontstaan naar de toekomst toe. Zoutelande is een bijzondere kern, omdat hier de toeristische druk zeer hoog is, maar tegelijk ook zeer goed scoort op 'balans' en de houding tegenover de toekomst. De inwoners van Zoutelande zien vooral voordelen van toerisme. Hier is het natuurlijk wel oppassen dat deze balans ook daadwerkelijk gunstig blijft.

4.3.3 Relatie verblijfsrecreatie en impacts

Van enkele kernen is er een relatie te leggen in de gemeten en beleefde impacts op het gebied van verkeersoverlast en de vorm van verblijfsrecreatie. Hier zijn de volgende conclusies uit te trekken:

Draagkracht in relatie tot particuliere verhuur in kernen. De gemeente Veere kenmerkt zich door haar karakteristieke aanbod op het gebied van verblijfsrecreatie. Veel toeristen komen naar de gemeente Veere om te verblijven in één van de pittoreske kernen. Men waant zich een (tijdelijke) inwoner van Veere (live like a local) en beleeft een authentieke ervaring. Het toeristische product faciliteert dit verblijf in verschillende vormen van particuliere verhuur: Domburgse zomerwoning, appartementen, vakantiewoningen en kamerverhuur. Verblijven bij particulieren heeft dus positieve effecten voor de bezoeker. Een bijkomend positief effect is de economische waarde die dit voor inwoners vertegenwoordigt. Inwoners profiteren op deze manier optimaal mee van toerisme, als gevolg van de verhuuropbrengsten. Van alle slaappleaatsen wordt 38% door particulieren verhuurd of komen de inkomsten (grotendeels) bij hen terecht. In de kernen Zoutelande (60%), Domburg (58%) en Oostkapelle (42%) is dit nog veel omvangrijker. Dat verklaart waarschijnlijk ook dat de voordelen hier opwegen tegen de nadelen.

De keerzijde van een hoge mate van particuliere verhuur openbaart zich vooral in de kern Domburg. Dat komt vooral door de grote hoeveelheid particuliere verhuur in de kern zelf, ten opzichte van buiten de kern. Wanneer het toeristisch verblijf op deze schaal (51%) binnen de kern plaatsvindt, zijn de gevolgen voor de lokale bevolking groot en overschrijden de impacts op het gebied van verkeer en beschikbare (betaalbare) woningen de draagkracht van de kern. Deze relatie tussen particuliere verhuur in de kernen en negatieve impacts is de laatste jaren mogelijk versterkt door onderstaande ontwikkelingen (indicatief):

- Afgifte parkeervergunningen 'vrij op kenteken'. Een relatief omvangrijk aandeel van de uitgegeven parkeervergunningen zijn 'vrij op kenteken', namelijk 300 van de in totaal 753 vergunningen in 2016. En 314 van de in totaal 969 parkeervergunningen in 2019. De groei van de vergunningen 'vrij op kenteken' is de laatste jaren dus niet omvangrijk.

- Afgifte vergunningen voor nieuwbouw en verbouw van verblijfsrecreatie bij particuliere: appartementen, zomerwoningen, vakantiewoningen. Deze groei was veel omvangrijker dan die van bedrijfsmatige concepten zoals hotels of kampeerterreinen en minicampings.

- Het gemak en daarmee de verhuur via boekingsplatforms (o.a. Airbnb) is enorm gestegen.

Draagkracht in relatie tot bungalowparken en kampeerterreinen. Een aantal van de verkeersproblemen (vooral de verkeersintensiteit) is in verband te brengen met de aanwezigheid van kampeer- en bungalowparken. Op twee plaatsen speelt dit.

- Allereerst in Zoutelande. Voor Zoutelande is de grootste impact op het gebied van verkeer de verkeersintensiteit die wordt veroorzaakt door verblijfsgasten op de wegen richting het bungalowpark (Kustlicht) en de daar aanwezige campings, maar ook het doorgaand verkeer naar Westkapelle. Om de intensiteit op de Langedam, Nieuwstraat en Westkapelseweg (dit is feitelijk één en dezelfde weg) te verlagen raden we aan om na te denken over een alternatieve route.

- De kern Domburg. De verkeersintensiteit op de Singel, Oostraat, Markt en Weststraat lijkt hier voor een deel veroorzaakt te worden door toeristen die op weg zijn van en naar hun vakantiewoning op het Roompot vakantiepark 'Hof Domburg'. Het is wellicht mogelijk om hiervoor op bepaalde dagen of momenten, of structureel, een alternatief te vinden.

De kampeer- en bungalowsector heeft in de gemeente Veere de laatste vier jaar (2014 – 2018) samen met de particuliere verhuur verreweg de grootste groei doorgemaakt in het aantal overnachtingen. Het aantal overnachtingen in deze sector groeide met 363.000 overnachtingen, 40% van de totale groei.

Draagkracht in relatie tot strandslaaphuizen:

Hoewel er de laatste jaren geen vergunningen zijn afgegeven voor nieuwbouw, of verbouw is dit segment qua aantallen overnachtingen bijna verdubbeld (van 35.000 naar 65.000). Is dit te verklaren door een betere bezetting? Huisjes op palen waren tot voor kort niet vergunningplichtig, maar dat is reeds teniet gedaan. De inwoners van Veere geven vooral aan bang te zijn dat toerisme de natuur schaadt. Er is onlangs door de gemeente besloten dit type aanbod niet meer uit te breiden.

Draagkracht in relatie tot minicampings:

Het valt op dat dit segment op de derde plaats staat qua omvang van het aantal slaapplekken. De meeste van die slaapplekken zijn aanwezig in kernen waar de toeristische druk laag is en de impacts laag zijn. Dit zijn Koudekerke, Biggekerke, Vrouwenpolder, Aagtekerke en Serooskerke. Mogelijk is de ligging van de meeste minicampings dus gunstig, want enigszins van de kust af in het binnenland. Deze ruimtelijke spreiding veroorzaakt relatief weinig overlast (zie aanbevelingen).

4.3.4 Overall beeld gemeente Veere

De toeristische druk is hoog in Veere en de beleefde en gemeten impacts zijn significant. Tegelijkertijd is er ook steun voor toerisme en wegen de voordelen veelal op tegen de nadelen. Inwoners geven aan dat de gemeente naar de toekomst toe voorzichtig moet zijn met het actief aanjagen van toerisme. Ze hechten aan gebalanceerde ontwikkeling.

Voor het merendeel van de inwoners wegen de voordelen van toerisme zwaarder dan de nadelen. In de gemeente profiteren de inwoners dus voldoende mee van de (economische) effecten, onder andere via particuliere verhuur. De kern Zoutelande is een voorbeeld van een kern die erg positief scoort op de balans tussen druk en draagkracht. Daar moet, gezien de hoge druk, worden voorkomen dat de toeristische ontwikkeling omslaat naar disbalans. Toerisme moet in de ideale situatie dus altijd bijdragen (of geen afbreuk doen) aan de doelen van de lokale gemeenschap, zoals een goede leefomgevingskwaliteit (natuur, groen, erfgoed) en betaalbare woningen.

5 AANBEVELINGEN 'STUREN OP BALANS'

5.1 DRAAGVLAK VOOR TOERISME

Het Attitudeonderzoek (zie rapportbijlage 2) besteedt nadrukkelijk aandacht aan de mate waarin inwoners het toeristische beleid van de gemeente steunen. Uit de respons blijkt dat 60% van de inwoners toerisme steunt, tegenover 20% van de inwoners die aangeeft toerisme niet te steunen, 20% blijft neutraal. Op de vraag of Veere een toeristische bestemming moet blijven antwoorden zeven op de tien inwoners (73%) bevestigend. Tot slot, geven vier op de tien inwoners aan dat toerisme actief moet worden aangemoedigd.

De conclusie hieruit is dat het merendeel van de inwoners van de gemeente toerisme steunt, maar dat er kanttekeningen worden geplaatst bij (ongereguleerde) verdere groei. Ook hier geldt dat voor sommige kernen de steun breder is, zoals in Vrouwenpolder, Gapinge en Zoutelande. In sommige kernen is de steun smaller, zoals in de kern Veere, Aagtekerke en Biggekerke.

Om er naar de toekomst toe voor te zorgen dat de steun voor toerisme in Veere breed blijft en verder toeneemt zijn er vier belangrijke aandachtspunten.

5.1.1 Balans druk en draagkracht herstellen waar nodig

Allereerst is het van belang om te gaan sturen op het verbeteren van de positieve effecten en het verminderen of voorkomen van negatieve effecten. Laat dus als gemeente zien dat problemen serieus worden genomen. Het voornaamste signaal moet zijn dat de gemeente de ontwikkeling van toerisme verstandig begeleidt en waar nodig reguleert. Concreet betekent dit het aanpakken van de problemen die ontstaan met verkeer, parkeren en laden en lossen. Inwoners geven ook aan dat de woningmarkt niet oververhit moet raken. De toename van de 'druk' van toerisme op de prijs en beschikbaarheid van woningen moet worden voorkomen. Deze thema's zijn dus belangrijk.

5.1.2 Toerisme als middel: investeren in de leefomgeving

Naast het serieus aanpakken van negatieve impacts, is het zichtbaar maken van de bijdrage van toerisme aan andere beleidsterreinen en maatschappelijke doelen een belangrijk middel om draagvlak te behouden en vergroten. Toerisme kan steeds vaker worden gezien als middel om doelen ten aanzien van de leefomgeving te bereiken.

Inwoners geven aan het behoud en de ontwikkeling van groen en natuur erg belangrijk te vinden. Hetzelfde geldt voor het behoud van cultuur en erfgoed. Het is dus voor Veere van belang om de financiering van deze doelen vanuit toerisme mogelijk te maken. Een fonds is hiertoe een mogelijk instrument waarbij inkomsten uit toerisme hieraan kunnen bijdragen. Om een brede grondslag te creëren voor dit fonds kan worden gedacht aan een percentage van de toeristenbelasting die betaald wordt door verblijfstoeristen, maar bijvoorbeeld ook uit parkeergelden waar veel dagtoeristen gebruik van maken. Aandachtspunten hierbij zijn transparantie en het organiseren van zeggenschap over de doelen en bestedingen.

5.1.3 Zeggenschap: in beleid en in de praktijk

Bij drie op de vier inwoners ontbreekt het gevoel van betrokkenheid bij (toeristisch) beleid en ontwikkelingen op toeristisch gebied. Het 'gevoel' dat de stem van inwoners er toe doet en van invloed is op beslissingen is zeer beperkt. Ook hier is op kernniveau enig verschil, met als positieve uitschieter Koudekerke (30% geeft aan een stem te hebben). In de kern Veere is dat slechts 9%.

Uit het advies 'Waardevol toerisme. Onze leefomgeving verdient het' van de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (zie ook paragraaf 5.3) blijkt dat zeggenschap één van de belangrijke manieren is om het belang van inwoners in een gemeente vorm te geven, zodat er draagvlak is voor de verdere ontwikkeling van toerisme. De gemeente Veere kan ervoor zorgen dat de zeggenschap vanaf nu wordt verbeterd. Dit kan door rondom de ontwikkeling van (nieuw) toeristisch beleid nadrukkelijk te sturen op betrokkenheid, interactiviteit en zeggenschap. Een andere mogelijkheid is het installeren van een meldpunt om overlast te melden. Dit kan voor alle inwoners die overlast ervaren direct een gevoel geven van invloed.

Het is dan wel van belang de opvolging goed te organiseren, dus wat gebeurt er met de meldingen en hoe wordt dat teruggekoppeld aan de melder.

5.1.4 Zichtbaar maken bestaand beleid en inspanningen

Met al deze aanbevelingen voor beleid kan de indruk worden gewekt dat de gemeente Veere de laatste jaren heeft stilgezeten. Niets is minder waar. De vraag is of de inspanningen van de gemeente voldoende zichtbaar zijn geworden voor haar inwoners en ondernemers. Zo heeft de gemeente Veere in 2018 een prijs gewonnen voor 'het schoonste winkelgebied van alle kleine(re) gemeenten in Nederland'. Het ging om de kernen Domburg, Veere en Oostkapelle. Hoe verhoudt zich dat tot de 'beleefde impacts rondom zwerfafval' uit het Attitudeonderzoek?

Een ander punt in het verbeteren van de communicatie van de gemeente kan betrekking hebben op handhaving. Het gevoel kan bestaan dat nieuw beleid alleen zin heeft als er ook voldoende wordt gehandhaafd. De gemeente heeft hierop ook fors ingezet, maar kan hierover nog beter communiceren. Kortom, goede communicatie over het 'sturen op balans' en de inspanningen op dit vlak, kunnen bijdragen aan een breder draagvlak voor beleid.

5.2 KENNISONTWIKKELING

Gemeente Veere kan worden gezien als voorloper in Nederland als het gaat om de kennisopbouw rondom toerisme. De samenwerking met het Kenniscentrum Kusttoerisme is hierbij ook van groot belang. Het Kenniscentrum Kusttoerisme heeft het Attitudeonderzoek opgezet en in o.a. Veere uitgevoerd. Tevens komen via het onderzoeksinstituut ook jaarrapportages beschikbaar met toeristische cijfers op gemeenteniveau.

De gemeente zelf beschikt over een zeer sterke aanboddatabase, waarin de ligging en omvang van alle logiesaccommodaties beschikbaar zijn. Daarnaast heeft de gemeente op specifieke thema's aanvullend feitelijk onderzoek laten uitvoeren, zoals rondom verkeer en parkeren. Deze opsomming van beschikbare kennis is niet uitputtend, maar geeft wel aan dat voldoende data beschikbaar zijn om überhaupt uitspraken te kunnen doen over druk en draagkracht.

Tegelijkertijd zijn er zeker nog voldoende kennishiaten die naar de toekomst toe ingevuld moeten worden. De belangrijkste staan hier genoemd.

5.2.1 Impacts op natuur en erfgoed

Hoewel inwoners natuur en erfgoed de belangrijkste thema's vinden, zijn de impacts van toerisme op deze domeinen van de leefomgeving niet onderzocht. Er is dus geen inzicht in beleefde impacts of gemeten negatieve gevolgen van toerisme op de natuur, stranden en aanwezig erfgoed in de gemeente. De aanbeveling is om dus de kennisdomeinen met deze thema's uit te breiden, in toekomstig inwonersonderzoek, maar ook feitelijk door ecologie (biodiversiteit) en verstoring van soorten ook feitelijk te meten.

5.2.2 Stimuleren innovatie in metingen dagrecreanten

Veel van de beschikbare kennis betreft het thema verblijfsrecreatie. Dagrecreatie is in die zin een 'witte vlek'. Zo is het onduidelijk hoe bezoekersstromen van dagjesmensen eruit zien. Hoe is de verdeling over de kernen? Welke activiteiten ondernemen ze in welk domein van de leefomgeving (strand, natuur, dorpjes, etc.). Zo is van de tellingen in winkelstraten dus ook niet bekend of het om inwoners gaat, dagjesmensen of verblijfstoeristen. Het Kenniscentrum Kusttoerisme geeft aan op dit vlak bezig te zijn met kennisontwikkeling, gebruik makend van telefoondata. Deze ontwikkeling moet als belangrijke ontwikkeling worden gezien en gemeente Veere kan bijdragen aan deze innovatie door dit type onderzoek bij het Kenniscentrum te ondersteunen of af te nemen.

5.2.3 Vraag het de bezoeker van Veere

In het Attitudeonderzoek worden de beleefde impacts, positief en negatief, gemeten. Hetzelfde kan ook worden geïnventariseerd, maar dan vanuit het perspectief van de bezoeker. Hoe ervaart deze doelgroep de kwaliteit van de leefomgeving, de bereikbaarheid en het toeristisch product. En wordt hieraan afbreuk gedaan door de (toegenomen) toeristische drukte op verschillende parameters rondom drukte, verkeer, milieu, etc. Kortom een verbreding van de invalshoek van inwoners naar die van de bezoeker.

5.2.4 Clustering of spreiding van verblijfsrecreatie

De integrale analyse legt een relatie tussen de vorm van verblijfsrecreatie en de omvang van impacts. In de kernen aan de kust geldt dat:

- Grote(re) clusters van vakantieparken kunnen leiden tot hoge verkeersintensiteiten op de plaats van bestemming.
- (Omvangrijke) verhuur in de kernen consequenties heeft voor de ervaren drukte en parkeerbezetting ter plekke.

Minicampings zijn in omvang de op twee na grootste aanbieder van slaapplekken. Deze vorm van verblijf lijkt op het eerste gezicht niet tot grote impacts te leiden. Dit kan te maken hebben met de spreiding van deze vorm van logies in de ruimte. Minicampings bevinden zich verspreid over het grondgebied van de gemeente en zijn relatief omvangrijk in het middengebied. Is dit een pleidooi om de focus voor verblijf te verleggen naar het middendeel van Veere? Het is interessant om te kijken of dat beeld ook daadwerkelijk klopt wanneer mobiliteit en ruimtegebruik van deze vakantiegangers beter inzichtelijk wordt.

5.2.5 Monitoring: inzicht in effectiviteit instrumenten en vormgeven adaptief beleid

Dit rapport geeft de foto van 2019. In het beleid is monitoring van groot belang. Op deze manier kan namelijk worden bekeken wat de trends zijn in de toeristische druk, beleefde impacts en gemeten gevolgen.

Het voordeel van monitoring is tweeledig. Het geeft enerzijds inzicht in de effectiviteit van (beleids)maatregelen. Herhaling van het Attitudeonderzoek kan uitwijzen of het draagvlak voor toerisme is gegroeid of niet. Kortom, monitoring geeft belangrijke sturingsinformatie.

Een tweede voordeel is dat monitoring kan leiden tot adaptief beleid. De oplossingen van vandaag de dag hoeven over tien jaar niet dezelfde te zijn. Sterker nog, tien jaar geleden was leegstand nog een serieus probleem in verschillende kernen. Dit kon worden tegengegaan door toerisme en de aanbieder van tweede woningen. Nu lijkt dit beleid door haar succes te leiden tot ongewenste neveneffecten. Kortom, beleid en beheer zijn een 'ongoing concern' en moeten adaptief zijn en inspelen op nieuwe ontwikkelingen en om te blijven sturen op positieve effecten en balans.

5.3 IN SPELEN OP LANGE TERMIJN: STUREN OP BALANS EN KANSEN BENUTTEN

Veere staat op een kruispunt. Gezien de prognoses gaat toerisme fors toenemen en zal voor Veere de noodzaak sterker worden om 'te sturen op balans' om een kwaliteitsbestemming te blijven. Dat vraagt om toekomstgericht beleid, waarbij twee aspecten van belang zijn: 1) sturen op balans en 2) inspelen op kansen.

5.3.1 Sturen op balans

In september 2019 bracht de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur een advies uit met de titel 'Waardevol toerisme, de leefomgeving verdient het'. In dit advies staan vijf 'menukeuzes' voor sturing op gebalanceerde toeristische ontwikkeling. Gemeente Veere kan op basis hiervan verkennen welke (beleids) maatregelen passend zijn.

5.3.2 Inspelen op kansen

Voor Veere liggen er genoeg kansen om van de groei van de vrijetijdsector te profiteren. Hieronder staan (niet uitputtend) voor de kampeer- en bungalowsector twee trends benoemd waarop kan worden ingespeeld.

Kansen op het gebied van verblijfsrecreatie zijn er vooral door een onderscheidend product te bieden voor doelgroepen die dat aanbod nu nog missen. In de bungalow- en kampeersector betekent dat inspelen op de behoefte aan luxe, in de vorm van luxe campings (glampings),

met bijvoorbeeld een eigen badkamer, een gemeenschappelijke sauna of een boomhut als vergaderlocatie. Bijzondere locaties in de natuur, luxe en verhuurobjecten zijn de trend. Er liggen ook kansen bij het aanbieden van flexibel in- en uitchecken, een ontbijtservice, of elektrische fietsen. Hiermee speelt een park in op de consumentenbehoefte. Bijna een vijfde van de campinggasten is bereid meer te betalen voor een verblijf als bijvoorbeeld ontbijt wordt aangeboden (in een huisjespark of glamping) en/of het bedlinnen regelmatig wordt verschoond, blijkt uit onderzoek (ABN AMRO, 2018).

Voor een standaard camping kan het aanbieden van bijzondere verhuurobjecten (passend bij de doelgroep), zoals safaritenten, ecolodges en I-pods enorme verhoging van de omzet per plek bieden. Ook zullen op deze wijze de gasten buiten het hoofdseizoen van een aantrekkelijk verblijf kunnen genieten.

Als tegenhanger van de luxe trend ontstaat er bij een bepaalde groep ook de behoefte aan 'eenvoud', maar wel in een bijzondere accommodatie of op een bijzondere locatie. Denk aan de Tiny Houses (klein maar doorgaans wel met gebruik van nieuwe technieken) en de duurzame trekkershut op natuurkampeerterreinen, bijv. de Trek In. (Tendrapport toerisme, recreatie en vrije tijd, 2017).

BRONNEN OVERZICHT

Geraadpleegde bronnen

- ABN AMRO, 2018. Visie op Sectoren – Leisure. Sectorprognose 2018.
- CBS Statline, 2019. Thema 'vrije tijd & cultuur'.
- Continue Vakantie Onderzoek vakantiejaar 2018. Beschikbaar gesteld door Kenniscentrum Kusttoerisme.
- Continue VrijeTijdsOnderzoek, 2019. Beschikbaar gesteld door Kenniscentrum Kusttoerisme.
- Gemeente Veere. 2010. DNA van Veere.
- Gemeente Veere, beschikbaar gesteld op 01-08-2019. Aanbodinventarisatie verblijfsaccommodaties gemeente Veere.
- NBTC Holland Marketing, 2013. Toekomstperspectief Destinatie Holland 2025.
- NRIT, 2018. Trendrapport 'toerisme, recreatie en vrije tijd'.
- Kenniscentrum Kusttoerisme, 2019. Kerncijfers vrijetijdseconomie Zeeland 2018.
- Kenniscentrum Kusttoerisme. Toerisme in de gemeente Veere, 2017. Omvang en economisch belang 2014-2015-2016.
- Kenniscentrum Kusttoerisme, 2019. Toerisme in de gemeente Veere. Omvang en economisch belang 2016-2017-2018.
- Raad voor de Leefomgeving en Infrastructuur, 2019. Waardevol toerisme. Onze leefomgeving verdient het.

BIJLAGEN EN LEAFLET

Voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van enkele deelonderzoeken en analyses:

Bijlage 1: Analyse toeristische druk, Bureau voor Ruimte & vrije Tijd (apart bijgevoegd)

Bijlage 2: Attitudeonderzoek Kenniscentrum Kusttoerisme (apart bijgevoegd)

Bijlage 3: Parkeer- en verkeersonderzoek gemeente Veere (apart bijgevoegd)

Bijlage 4: Analyse wonen en verblijven, Bind (apart bijgevoegd)